ГОДИНА XXIII. На Цетињу, у суботу 5 марта 1894. БРОЈ 10.

Излази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и ЗЕТСКУ УГАРСКУ на годину 6 ф., на године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За ВИСОУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ на годину 20 франака, на пе године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у кнежевим новцима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетињу, а може се и преко уредништва у Котору. Дописи шаљу се уредништву. Рукописе се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму на листу, 7 новчића од реда за један пут, а за сваки други пут по 5 новчића. За огласе себе и на душе пријеме посебно се.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 4 марта.

Гласови о оставци Гладстоновој, који су се појавили још док је Гладстон у Бијарцу био, и који су по тадашњи пути били демантирани, обистинили су се. Гладстон је дао оставку, коју је Краљица примила и на његово мјесто именовала лорда Розберија, досадашњег министра иностранијех дјела у Гладстоновом кабинету.

Овај догађај шаљиво цио политички свијет још више него што је примио долазак Гладстонов на владу прије двије године. Нити се знало шта је нагнало „Великога Старца“ да диде оставку? Не при мах чуло се, да је узрок његове оставке његова очна болијест, која захтјева одмора; али многи траже узрока како у унутрашњој политичкој ситуацији у Инглеској, тако у новој спољашњој опћој ситуацији у Јеропи.

Гладстон, којему велико срце би је за слободу свијех потлаченијех народа, постао је био себи за задатак, да доде Источ самоуправу, па би то и по штету државнога јединства Велике Британије. Он је побједу те своје мисли сјајно изојева у доњем парламенту; али горњи парламенат, у коме не сједе народни заступници, него лордови по наслиједственом праву, не милостиво даде руку на то чедо дубоко демократијем парламентијех домашнија; а без одобрења горњега парламента не може ниједна одлука доњега парламента да постане законом. Можемо себе представити срдбу оне велике душе на кућу лордова, који тако тамане одлуке народнијех представника, немијешајући побједе духа новога времена, духа народосне слободе и равноправности. Ту племениту срдбу је Гладстон излио мушком одважношћу у доњој кући у очи своје оставке при расправи о нешијем додацима горње куће закону о окружнијем вијећима, чим је опет ако ће и у неколико прешачила у конзервативном смислу једно дјело доње куће. Гладстон се последњи пут лично са столице министра предсједника и огорчен изјави, да изиђе приковља те додатке за протест само с тога, да не остане она сесија и без онога једнога плода; па настави, да изиђе не сматра то свршетком већ почетком размирице између обје куће парламента. Тај поступак горње куће имаће прво обилно питање. „Већ се од 50 година осуђује такво нелично држање. Положај је данас акутнији него икада. Ово разилажење са горњом кућом није повремено него фундаментално, што не може дуго да потраје. Питање између бирачких заступника народа и племенитијех лордова мора се рјешити; и то народ има право да одлучи. Изиђе ће одлучити, кад нађе погодан народ да буди. Ово је права објава рата горњој кући, коју је доња кућа прекидала бурнијем одобравањем.

С том јавном објавом рата горњој кући Гладстон је својевољно сашао са столице министра предсједника, што никако не мање значити, да се он повукао и са политичког поља. Што више, остакнувши се тако отворену противу куће лордова, Гладстонова оставка могла би се тумачити, да се он хтио ослободити у тој борби оних обира, који су га као првог министра Велике Британије уздржавали. На сваки начин овај рат, као борба либералне странке, Гладстон је учио у прогрном називу, и она га је одушевљењем поздравила: што значи, кад би то био и његов последњи политички завјештај, да ће се она борити, да га изврши.

Што се тиче спољашње политике, у оном часу врло је важна бесједа лорда Диферина, инглеског посланика у Парису, што је ту изговори она банкету пиће еке трговачке коморе. Том приликом лорд Диферин је говорио с великијем симпатијама о пријатељству руско-француском. Односно Русије рекао је: „Ја сам увијек дубоко Русију, као што је добро познато у Инглеској; и за то су се моји сиотечественици не мало начудили, кад су ме послали у Индију; по највише је била поражена мојим именовањем сама Русија. Докле сам ја управљао с Индијом, Русија се понашала као добар сусјед не само на граници Индије, него и у Авганистану: за пријем установа Исак-хана противу емира, Русија је могла учинити много зла Инглеској, а у ствари Русија се односила к нама великодушно, што јој част чини.“ Односно самог руског Цара инглески се дипломат овако изразио: „Многи држе, да рат и мир зависе од самог Цара. У томе случају, мени се чини, да се Јеропа налази у поузданијем рукама, јер свако дан доноси нам доказе мудрости, умјерености и миролубивијех намјера Царевијех. У осталом мени су одавно познате те прекрасне својине Цареве. У Јеропи постоји, или боље постојао је [illegible] не вјерују према Инглеској тако добра осјећања, какна бисмо ми жељели. Остављајући Русију а обративши се Француској, ми сви можемо бити задовољни будућношћу, која нас чека.“ Лорд Диферин је к томе додао, да ће он уложити све своје силе, да утврди сагласје између Француске и Инглеске. Овако је лорд Диферин говорио већ пошто је лорд Розбери био заузео мјесто Гладстоновом, што значи да спољашња политика Розберијева кабинета остаје иста, као што је била Гладстоновог кабинета.

На мјесто лорда Розберија именован је за министра спољашњијех послова лорд Кимберлеј, ком је Гладстон то мјесто желио повјерити још при саставу свога кабинета. По жељи Краљичиној постао је овдје министром спољашњијех послова лорд Розбери, чим се штампа трећег самога у велике тјешила; слиједствено сад јој не би имао годити поми инглески министар спољашњости.

Сасвијем је друго питање хоћеће ли се моћи дуго на влади одржати Розберијев кабинет. Већина, што је до сад подржавала либералну владу, није састављена од самијех либерала. Популарност Гладстонова била је ово мјеста окупила осим Ирца, радикале и социјалисте. И ако Розбери уђе у задовољавати, држећи се Гладстонова програма у пресом питању, хоће ли задовољити радикале и социјалисте?

То је питање, од кога зависи будућност његова кабинета и либералне владавине у Инглеској.

Мисао протурена у лондонском „Стандарду“ о диоби Србије, о којој смо ми у послиједњем броју говорили, пашла је одјека и у Русији. „Варшавски Дневник“ анонимајући се тијем предметом вели: „Не може човјек да се не диви, што озбиљни листови озбиљно говоре такве глупости и тако се без обира понашају према међународном праву, на које се они одмах позивају, тиче ли само и најмањег интереса инглеског. Аустрија и Инглеска знале би знати, *да се Русија никада није одрекла, и да се не ће одрећи свога историјског* [illegible] *и светог предмета, па ма се онај, од Бог* [illegible] *на свијету.*

ИЗ СРПСКОГ СВИЈЕТА.

Биоградске „Мале Новине“ доносе:

Као што смо још раније јавили на вијесту по подне, Великошколска омла, дина сазвала је била велики митинг, да протестује против душманског писања неких инглеских листова против невриве Србије.

Митинг је велико данас. Посјета је била огромна. Није било Великошколца, који није похитао на овај родољубиви збор, а натрчало је и много другога свијета поштујуће интелигенције.

Бесједило је више говорника и то сви у једном духу, и ако о разним странама покренутога питања.

Ту смо опет видјели цјелокупну В. школску омладину уједињену, једнодушну, сложну, стојећу у једну једину дивну вјеру сложене браће, коју ништа више не дијели. Овај моменат био је величанствен. Дао би Бог, да у будуће видимо В. школску омладину чешће овако братски удружену и сложну у свему, што годи добру народном и напретку наше миле Србије.

Ми ћемо у једном од првих бројева донијети стенографске бјешке с овога дијаног и великијем збора, а овдје саопштавамо нашим читаоцима резолуцију — (одлуку) коју је овај митинг донио. Она гласи:

Великошколска омладина сазвана у Биограду 20 фебруара 1894 год., а поводом чланка у неким инглеским листовима који нечастидимице вријеђају српски народ и буде његов осјећај, а нарочито поводом чланка у „Стандарду“ о подјели Србије, изјављује:

1. Она дубоко сажаљева што је тако инглеске могле наћи мјеста у озбиљним ступцима уваженога листа „Стандарда,“ које не одговара на осјећајима инглеског народа, ни политичким погледима инглеских државника, што омладина са задовољством констатује — већ, инспирисано са стране, пледнра за напредак и нешто сношљиву намјеру против Србије, предоставља је као елемент нереда и несталности.

2. Аргументима из историје своога народа омладина може доказати, да у свим отаџбина, у свима временима, дијелним пријатељем својих међународних обеса, нарочито према сусједима, није могла дати

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

БРАНКОВ „ЂАЧКИ РАСТАНАК“

(Наставак)

У маломе интермезу пјесник поздравља све што дубе. Шиље поздраве и пре ко к Страшилову. Ђачки се растанак приближује.

Ма идемо Страшилову тамо,
Под мојим ова рана прам,
А са стране бреза пирнала,
А ниже се потоп пенила
Па нам пута мојим пресјечено

Сву мидоту оне нарави Бранко пјесмо доносијем стиховима. Но видите пут ниједнем проводе ђаци:

Ђаци сами радости се пије,
Ђаци гора подигла се густа,
А по гора сво се дина пуста
Лиша цвета, цвјетаћа мирису,
А уз пирис потрбе уздису.
А уз потрбе шоре поникнуо.
Уз шоре брдо подиђуо
„Ко данас, ала си ми бео!
Зеф би дуго гледати те тео.
Ал' над ми се небо сирко мора,
Ноћ се сирно намеђ, ми горе,
Ту ми на се ладна моја рака,
Ту ће моја земља бити лака!“

Ето о томе рајеноме сутону мисао смрти мучи Бранка. Мучи и сјетна туга наше глобости и правно наше куће! Али се и сјетија спушта са поиђелијем травом виђеа. Обраћа се и погледајмо у небу:

Данас биле постало већ здраво,
Сво покрила она мајка тамна.
Небеса су звуд посјала руно,
Ал' месеца јоште нема тамо!
Дошао данас он ће обасјати,
Ја ме могу нам' га ту чекати
Срце млади пошто једним шала
Са другови за се просједа.

Интермезо досијевши.

Ђачки растанак почиње у истину тек сада. Растао се најприје са својом душом, а скоро ће се растати са душом народа. Његов геније облачи се у један мах за чудо реалистичним рухом. Он нам није дао само јединствену пјесму народа, него је и знао пробудити ту мисао у мјесту, у часу, у младуни, који одговарају истини, објект моје истине. Није тога рада свирао што мислио попјему сву и нашијем дијелијем основама. Указао нам је мисао народа у садашњему стању, недовршене, несвијесне, у тијесу несправедливијех чина, и не у спољашњој акцији. И зато је та пјесма свршена. Пјесник није ни за једни час прекинуо реалним подлаком. И доиста је ово обиђан час. Јер ако пјесник подеде одавно велики дио своја генија идеалнему, и ако нам одавно сјајно по дет у непрекидном уживању српјемскога вина, изгубио је свој. Те пјесник нам да увиђе потпуни симетрију свога ума. Са стању се ово стоји.

Соба висока и доста и тесна.
Ова стола сада рђа бесна.
Гледајо се онаи вину леђу,
На сијеђу сјаша а једну,
Гори свећа нам за видјело,
Ал' до рђа д' исјали вино.
Кад пијеше ово ко ти год пијеш,
Да нарадиш ово ко нама дође?

Колико грешне у овој малој слици! Хтјели би му се још окупити душу у забораву, у беспутну дитирамбу, правоме, примитивно ме сјајнијем дитирамбу:

а мјесна самосвијесна свуда —

Марка пјевачу, Марка г Арнаутина, Марка с дутијем Мијаровом, —

Кланиа бјеше а'о шта чина свио.
Шта чини да у' сјеш на ово.

Ту је најјачије и прво пјесмо ово чудного Марка, у коме је народ сјајно све вјерујуће свога простога ума, све лоше истинито племена, сву материјалну страну свога бића.

Та онаје се Марко убијаше,
Убијаше, дуте пијаноца:
Дошао мачи, дошао чаша тесе
Дошао сунце, дошао вина тесе.

Али није још пријеме дитирамбу. Кад испрати чаше, нахмитати ће до мјеа Бога и Бранко ће до дна моћи своја оштрина, интересантним опасним: указаће нам на бјесна мушке пјане ђаке у пјесмо, задушно моје себе. Дитирамб се у толико нежним изненадним чудним чаром обраћа у синоћ-

---

нају. Волино се описао коло, жива симбол нашега уједињења, чије јоти на далеко као мошто тајанствено и нејасно. Душа дрхће од милине.

Удри мајсто у ко сатно мјесо,
Сатно мјесо — свијеће народа.
Ко се ваше под народу ђаци!

Да коло буде потпуно, нада да буде и ко ће ударити у шиле, ко ће играти а ко ће гледати. Хоће се народ, да прати душом, гласом, пјесмом, очима. Тако у Омерово доба слушаху гусларе и гледаху јуначке игре. Тако сједочаше цио народ за пјевце и за заједничку слику жеља се разлијеташе у гусларе, која се читаше у јуначкој игри. На свога ће Бранко знати да сједочи? Сва водсма срдачијех интенова, сву историју наше слободе сјутно замјесмо. Тако он доне народ. [illegible] сјуре, које посвједочише самосвијесне племена против душманина мрак, вјере, јединства. Утваре се лику, сјајно струна тјесна нас сном силом пјесничкога генија:

Ој ви срдачи интенова,
Ви [illegible], соколови,
Та ми вас на вјеђе,
Ал' брујете мојим вјеђе
Та вас бих рас сво брујо
Кад бих Задна мајка ваш!
Ој Шубићу,
Јуранићу,
Турске главе
Ви [illegible],
Мачи ваши братска ваша,
Ирска ваша [illegible] рата,

никад повода, па ни сада, за такво мишљење, а тиме је стекла право да своје унутрашње послове сама расправља.

3. Омладина се нада, да ће одбијна и хумана политичарска Европе, пријешћи унутрашње економске мере отаџбине, нити се управљати искуством стеченим код других народа, и видјети у њима само тежњу младог народа да што прије заузме своје мјесто међу осталијем културним народима, част која му бјеше неоспорно намијењена, да га источна невалија не спријечи у мировном развитку.

4. Потврђујући изворе поменутом чланку, она изјављује, да ће у одбрани слободе и независности српске Краљевине, које су искупљене крвљу и муком Срба из свију крајева, она, без разлике вјере и мишљења, улагати све своје снаге, да такве нападе одбије, увјерена, да ће у томе случају наћи уза се свијеле борце, своју браћу од Тимока до Јадранскога мора.

„Наше Доба“ доноси:

Мјер Срба Новосађана ради правно-политичке натјаме врвјо је у прошлу недјељу прије подне у 11 сати. Вијо је око 1000 душа на окупу. Пошто је др. Јаша Станојевић отворио збор, говорили су др. Илија Вучетић и др. Милан А. Пирић против политичко-црквених реформи, поднесених сабору, и донесене су оне одлуке:

I. Примена политике државне владе, која је нашла своје израза у законским предлозима о обавезном грађанском браку, о побољшу државних матрикула, и решенији Европе, и о измени I. III. зак. чл. од г. 1868 у погледу реципрочитета признатих вјероисповјести, — прећа у битности својој као основна права српске православне цркве, тако и свеколике религиозно-моралне интересе српскога народа и све штетства, и у сваком погледу је штетна и убитачна.

II. Према томе, православни Новосађани, окупљени на овоме збору, придружују се у свему представци српског православног синсинода, коју је од 9 (21) маја 1893, као Његовом в. и ан. пр. Величанству, тако и државној влади поднио, и у којој је указао на све штетне посљедице владине црквене политике по праву и православни народ српски; те изјављују да ће сваком приликом и свима установним средствима подупирати и заступати оно становиште, које је у споменутим представкама српског православног синсинода изречено.

III. Збор се овај с поузданјем нада и очекује од српског православног синсинода, као најмјеродавнијег заступника српске православне цркве и њених интереса, да ће и од сада у обрани светог нам православља претходити и да ће, као досада политика владина доће у горњем дому државног сабора на расправу, одлучно подићи свој глас против те злонамјерне црквене политике, а у обрану православне српске цркве.

VI. Стојећи непоколебиво уз своју свету православну цркву, чувараницу лаптитницу и чувараницу нашег народа кроз много и дуге невоље и страдања, Срби Новосађани на овоме збору изјављују, да ће и од своје стране, у колико им законите средства на расположењу стоје, свагда и у свакој прилици чинити све што могу, да се српска православна црква сачува од опасности, која јој прети од државне политике државне владе, и сматрају, да је то света дужност сваког православног Србина; — те уједињују, да је и католички покрет против црквене политике владине исто тако дјело самообране према неправдама навала државне власти, као што је то и међу нас православних, изражају своје симпатије само према том, тако и према сваком другом покрету у том правцу и готови су на обрану права цркве са сваким таквим покретом на установном пољу свагда раме уз раме војевати.

Др. Јаша Станојевић предсједник. Др. Милан Давидовић перовођа. Др. Милан А. Ћирић перовођа.

—

Исто тако из Сентомаша, Сенте, С. Бечеја, Маја и Петрова Села јављају, да су и тамо у истојствари држали изборе и донесене одлуке. Овоме се покрету придружују и остале српске православне општине у Угарској, и сви су изгледи да ће обрана црке и народности окупити у једно коло све Србе без разлике странке које су их до сада дијелиле у најмрже тешке таборе.

Књижевност, уједетност и просвјета

(Нове књиге.) Примили смо сљедеће нове књиге на приказ:

О наслеђу породице и наследству у правној системи. Студија В. Богишића. На ње се штампане на „Правници“ из 1892 и 1893 г. У Београду, у државној штампарији краљевине Србије, 1893. Цијена?

Система Јустинијановијех Институција, која је до те своје у науци ове царовала, има крупнијех недостатака; тако у њој се, између осталога, не налази уједно лично-породично право, на потпуно имовно породично право, наслеђе и наследно право долази у стварно право и т. д. У правој подјели нашега имања, на мјесто ове системе, у науци увиђе се нова система, тако звана четвородична, која грађанско право дијели на четири групе: стварно право, дугови или обвезе, породица и наслеђе. Ова система најсавршенија је била од свијех, што су се до ње мијењале у науци; али ипак није ни она без приговора. Стварно право и обвезе нису оне имовинске ствари,“ а породица и наслеђе представљају групу готово природом одвојене од двије прве, тешко шкт природом међу се спојене.“ За то госп. Богишић, као предсједник водоменатора, у томе погледу имао формулише своје мишљење: 1. Породично право представља нам предмет посве различан од стварног и обвезног права; оно дакле посједује састојке чисто имовинско право у себи; 2. Наслеђно право не припада, као бајде на први поглед могао мислити, и само имати доста веze, но својој природи имовинскому праву, него се спаја с породичним. Изгледало би нам да се она Богишићева дјела и слутара са четвородичном системом; али није тако у самој ствари, јер у уму системоца и слиједбе ових ових система „наслеђство је предмет, који припада имовинскоме праву, или, у најбољем случају, као мешовита допуна онога или тога предмета, т. ј. на чисто имовинскоj и породичном праву.“ Госп. Богишић потврђује своје становиште научним доказима. Свакако, и ако је прихватио четвородичну систему, дјели да би природнија била овакова подјела: чисто породично право, стварно право, дугови или обвезе, имовинско-породично право, наслеђство. У погледу првог члана Богишићева постојане, горе наведене, Савиньи, Пухта, Унгер изјављују, да породица и њени односи стоје изван сфере права; а Арндте изричито одређује породично од чисто имовинског права. Али наслеђно право и оно одређују од породичног и спајају га с имовинским; а по мишљењу нашег водоменатора „то право и јест главна па и судбоносна страновутина.“ Иако Пухта и Арндте доводе у њену снагу наслеђно право са породичним, Брини ипак мало даље, тврдећи да у систему приватног права улази само имовина с онијем, што уз ну прилази, као и обвезе, дакле само чисто имовинско право. Виндшајд прогрешује, што се фиктивно одузимање правног значаја, или примјеће, да је личнопородично право нешто посве друго него да су просте обвезе и дугови. За то Брунс овако дијели предмете грађанскога права: 1. Имовинско право (стварно и дуговинско); 2. Жениђбено право, очинска власт, старатељство — наслеђство — попут нашег водоменатора. Сем, један од правих мајћег нарштаја шемачнијех синаласта, дијели грађанско право овако: 1. лично право, 2. имовинско право, 3. породично наслеђно право.

Ова подјела сјеђоче, као ова прилаци мијесу између себе сложни у овом питању, и ако сумњамо мишљењу неодлучни. Основано на њих утиче јако система Јустинијановијех Институција, и ако су се од ње удаљили приступајући у четвородичну систему. Шемачки историци права као да су објединили и реалили; они признају, да се наслеђство не може одвојити од породице — и ако само у области германскога права. Легитимно изходи исту везу између породице и наслеђства у руском праву. Брунер изјављује је у овоме питању; он вели: наслеђно право јесте породично право.

Са научног пољу г. Б. предлаже на законодавство. У историји права на Западу опаза особити тај водоменацијо грађанскога права. Главно је у начелу сваку имовину. Што је изван имовина, не може бити добро. Водоменатору је најмање стрмило наслеђно право. К томе се опажа међународно. Сад сауди треба да је нетовјетно. То је тај тај водоменацијо.

Четвородична система слаб тијем арши на водоменацију. Исј стоје на путу гласовити законици: француски из 1804 г. и аустријски од 1811, који су нарђени по системи Јустинијановијех Институција. Од недјеља свијех четвородичне системе на законодавном пољу они су мања него ли на научноме. Али писац мало што ту на зна и у корист своје теме.

Ту долази пројекат баварскога законика, који нема у себи него само стварно и дугованско право, што допушта мислити, да би се по потреби исто тако уредило и породично-наслеђно право. Ако се јасно види из Лангове критике пројекта, да је била намјера у истоме законику нарадити и остала два дијела. Дакле нам вала, да „још није дошло времене за овај водоменацију породичног и наслеђног права.“ У Италији је примљен Наполеонов законик, али је у сенату и скупштини било говора и о самостојном третману личног и породичног права.

Из свега проучавања слиједи: да ни сад мало потворе палати за своју тезу ако на научном, тако на законодавном пољу. „При свем томе, не може се мијешати, да идеје сличне нашој почетне продирати и у цивилистички табор; саме мисли рођенсти, подобне, разнолисне, које се опажају вјеме су значајне, оне се могу ухватити као знак времена.“ Само историци права пружају своју мрежу у потпору нашемо тезе.

Да то се наш водоменатор обрића живјелима, „које су мање више као самоникле, јер се образовале мимо организмах, под природним утицајем свакидашњих потреба друштвенога живота,“ слободним од утицаја теоретичара.

Ту се г. писац најприје позивље на властитији данак XII таблица, цијели темељ римскога права, гдје налази потпору своју претпоставки. На иде даље арсе цијелу област законодавну само римску тако германску, гдје тијесно налази да се породичне и наслеђно право прате. Само у земљи, самојљеној тијелом, т. ј. у Институцијама уаст је ред, основан на опстрвицијама, као приведенија за школу, која влада до нашег времена.

Законодавне радње по градовима, вашарима и мањим земљама тову природније. Ту су шкотне потребе, правни нагони и свакојаке друштвене прилике, које увјеравају и на најотрадиутије покушаје система и облика, што им је у славу утуђа да школска рутина и предаја. Ту су на непространом водоменаторском земљишту разлике у правцу и друштвенијем прилама мало мање него ли на иностранијему, на је с тога и законодавство конкретније и простије. Отуда нијана заједничнијех група за установе породичног и наслеђног права у онијем законима за поставку нашег водоменатора од особите важности. И ту се г. Б. одмичнаа на ново старе статуте *далматинске, хрватске* и *истарске* приморја, на завршује новијем занимљивијем примјерима из наше најновије правно историје, што се односе на чешку, и то у Хрватској, у земљи „Војничкој Граници“ и у Србији.

Овијем податцима писац доказује своју поставку о јединој природи породичног и наслеђног права; на при раду у потврду исте иде мало ново примјера, ако се са ова два предмета у примјени једнако поступа, а различно него са другијем законскијем предметима. У Турској се исто тако породично и наслеђно права за православне даже правила шиитско-грађанскога права, и надлежна је за њих вјерска власт. Сличну појаву видимо у обратном правцу у француској законодавству; а ми подстављамо још један примјер из наше отаџбине, гдје је видјо надлежан да суди по вјерску за све одношаје породице и наслеђства што се тичу нашијех муслимана.

Тема закључка: да породица и наслеђству није право мјесто у грађанскому законику, примјерена је мало више само у њемачкому законику и Јапанскому; и то у онако наслеђном ум нашега водоменатора. Ту г. Б. развија систему, које се састоји у састављању нашега законика, на чији је излучио породично-наслеђно право, нарамно у сагласју са начелима и руководјенијем правилима утврђенијем за све водоменатијем подухвате у нашој држави. За тијем се говори ако је и у колико удовољена ова система у Јапанскому законику. На свијем прегледу нашега нашег законика, и то од Душана, Дуршта, Зетска, Бијелопља, Вјерковића, Дукеља, Трагала, Скопљанина, Хубе, Рушчића, Дечића, Жиката, Босиља и Бриговм, који су се бавили питањем, што је предмет ово расправе, и који сви одобравају систему нашег водоменатора обзиром на наш законик, и обзиром на законе у онке трећине мах гласају за; од друге двије трећине само један је нарочито противан, док остали не исказаше своје мишљење одлучно, и неки и не улазе у то принципијелно питање. На свани начин пријатељи самостојности породично-наслеђства права у законодавству и њих важности могу бити задовољни досадом и овијем појавама.

Пошто би који читалац могао помислити да ово питање и самостојности породично-наслеђно права нема одношаја с нашијем домом до пуке теоријске приједности, нам водоменатор наставља даље, да покаже значење овога питања и за чисто практичне, законодавне циљеве. И ту тако темељито и јасно убиђује, да му се безусловно морамо придружити. Да нам простор дати допушта, ми бисмо нашијем одјекати жеља, да оправдамо наше удовољење нјесним истим. Оправдајмо тако и наша домишља разматрања „Дан“ ће нам бити зна У Кос. Синоћ почиње:

Коло, коло
Пашколо,
Пашкето,
Шашкето,
Пашлетено,
Пашлено,
Окиљено,
Лачкоено.
Прим браћо ако ако
Да се сетим поиграмо
Ербијанче, моју шаку,
Ја се тебе још не дам!
Ћеђаше ме од дана
Од твоје ти ти бол мене!
О Косовче, стара главо,
Тврда грме, тврда главо,
Тврд си ми ајмеки мајке,
Де стајеш мене главе!
Ах Боже, тврда мора,
Ко је тебе бијте тврдо!
Та си ме'но ти, а мука
Шта пашта не пошуна
Ах Грмче, суде вуте,
Свеки Душан ти сте вуте!
Цвјеточе, моје шала,
Ко ти виде још не фали?
Мачка бјеше, мачка гочеш,
Мачка себе бјеше гочеш.
Ајмо турска глава суна,
Ајмо ну матер горчи душа
О, синоћ Далматинче,
Дакле мора дакле свиче!
О ти ораче Дубровчанче,
Наш и дакле бела дана,
Та се мотре на старине
Пеш сладе и сплине!
О Сјајнице тамна!
Бакљане лагани!
О Вечоче, кроно, кроно,
Ко ј' у ноћи ока ћаво!
И се друге дуж Дунава,
И се друге ж ј' Дра а,
И сви друге тамо ано,
Ако да се поиграмо!
Вијеше се вала тоне,
Од вашијех ј' сви Босне!
Гушам дрим браћо браћо.
Ванку срца моја мати
Сварам сварм,
Срце дера,
Гуш о' дане на висе,
Да а' ће моје бити жао!
Моја душа, дане ора,
Нијемо гауда стра,
Ко' дана, грме
Коло дети, ако ако,
осмочина
Шта је дела то и систа
Ах' ја жабљоцела.

Пјесма расте, расте несеље, расте стрмст. Овај есеасендо дође се неприсјелом у дрвљуђему нападу. Толики гласови, толики дивно дође моју силу пјесме.

О, ти сиво
Ка'ш плаш
Пеолина,
Ка'ш ваше ушијеше,
Ко' пауп вијеше,
Ка'ш једа соко мати,
Ако брже на матоки,
Да ти брже боко сиоче,
Ако соко, а а: Бога,
Видиш и сам вјеоиста
Тако злато тако, тако,
Сад (соко мрет) сако
Ако чоде
Дај да с' кубе браћо ово.
Ова бежа — ко ко о ово.
Дубо браћо, ниоко, штиоо.
Гаћа игра, шаше гаћа,
Гаћа браћо за рукама!
Ајдуп Вељко ова дубета,
Ах' а сабљом дајте бити.
Ајдуп Вељко дуто куће.
Гуше стаде јаганица,
Ајдуп Вељко ни' мајде
Кад ушеше на планина
Свати лијеко то на горе.
На оборо,
Крени гриме, на сиоеа
Чуда расте на кастра
Свеко Вељко и матоко,
Гоко, стиже ито ванко.
Свеко ако на сред воо —
„Ах, Ах!“ ако о глаг,
Локо ваше о душе,
Чаша једе сасоноко.
Кушаа тамо, сабља сова,
Клаше Вељко, Турс ваша
О тле тамо, о тле тамо.
Ах' ваш небо ерсеа главо!
Ведро небо на ваноо,
Свако ноко на ваноо,
А на ноко дна ваоа,
Ерсеа гледа и тамо токо,
Татаран је — ватра шако —
Прети мачем на тамо,
„О Утрено (ерсеа) ваш.
Ако да се ослудаш!“
Ерсеа гледа свеа трему,
Лаваш горе дуж главу,
Пета шетаа гаваоа,
Лако ајда, ваше локо,
Ако ваше ерсеа Јако,
Гаоа ваноу, гаоа ваноу,
Свеа ваноу гаоа ваноу.
Доо ваде Татаран,
Пагуба за Србијанца.

читаоцима донијела бар у изводу тај за науку ово научно радње, која је од необитога интереса на правом мјесту спеціјално за нашу отаџбину; ако ће и сходно до водно бити, да јој се важност надоје на да се она Богишићева најновија радња у цјелости потрати. Т.

Рачуница — Аритметика — за прва три гимназијска разреда и т. д. по д-ру Фрања Мочнику и другима, народно Андрија М. Матић, гимназијски професор. Треће поправљено издање. Издала Српска Велика Гимназија у Н. Саду. У Новом Саду, у штампарији Луке Јовића. 1893. Цијена 3 круне.

Нове пјесме. Стево В. Бошњак. Штампарија К. Руша у Сиљету 1894. Цијена 35 новчића.

Палетарац. Ијемо за српску дјецу од Светозара Н. Торовића. Мостар. Издање прве српске штампарије Владимира М. Радовића. 1894. Цијена 25 новчића.

У Латинској. Утисци с пута. Марко Цар. У Задру. Издање штампарије С. Артхаба. 1894. Цијена 2 круне.

Бановић-царовић. Књига за младеж. Написао Д. Ј. Путниковић, учитељ. Београд, штампарија код „Просвјете", 1894. Цијена 1 динар.

О овој књизи „Тежак" доноси: „Цијела књижица написана је тако лијепо, да је сваки писмени дијете може разумјети. У њој има толико поуке за младеж сваку, да је треба свакі писмени момчић и свака писмена дијете да прочита. Књиге овакве садржине веома су рријетке у нас. Ми и немамо књига за младеж, а ако коју имамо за дјецу — оне су већином за варошку. За сеоску дјецу ми их и немамо. Оно ће нашла бити прва ова врста. За то што је ова књижица удешена већином за сеоску чељад, што у њој има поуке — нашом мишљењу, ја сам је у почетку и прикладно у „Тежаку", с том жељом, да се она што више рашири у селима, да је читатељи „Тежакови" препоруче. Имућнији сељаци требало би да купе и неколико примјерака од ње, па да је поклањају сиромашнијим људима у старијим разредима о испитима годишњим, па у којој другој свечаној прилици. Књижица је поред обилате садржине удешена још и са доста слика, које су већином добре. Штампарска нарада књижице је лијепа и за препоруку."

Ми овај суд потписујемо, са додатком, да бисмо жељели, да је читају сви наши дјеци без разлике, водећи због поуке на правог, тачним због дијелог језика и стила, којим прича један бај у обичну приповијетке, што је сва вриједна научи у кући, школа, вјеру, и вјежбу, туђе и т. д. што се чита сваке од које неслане приповијетке.

— Књига је IV свеска „**ПРОСВЈЕТЕ**" са овом садржином: I. Дио: За богословље и духовну науку: 1) Материнска брига са. цркве и приготовљавању вјерујућих в. св. поту, као времену повјерења. (Руски написао: Епископ Александар.) Превео Г. М. П. — 2) Цркве-историјска причања о вселенским саборима. (Руски написао Т. Четврин, превео „I. Б.) — 3) Орисе хришћанског живота, од Епископа Висариона, с руског превео Јован Петровић пр. професор и катихета. — II. Дио: За школу, науку уопште и забаву: 4) Дјагнјем младинима Ђ. Петровићу о Цетињу и Мар. С. Поповићу Ђаку на Фоче, од Ј. Сундечића. — 5) Слике рибе сирдиа, написе П. П. Корјенић. — III. Дио: За повјесту описе и старине: 6) Опис Манастира Мораче. С шеснаим прилаз.

Ово доживљаје изванредно страсти и јунаштва увијају Бранка на висини своје задаће. Ту је он сам друг у боју, с остали браћом и мајстошије двије нијане, кина и весеља, женске дубави и дјечје сјаје, али опет у мјесто је још друга пјесма, која гледа дубоким опажањем процес у души другова, с којима игра коло. Не ће му ништа побјегнут. Не ће нам сакрити да се мирна вода, у којој се ту своје последњу удружена племена, изгрмјела у дивну бујицу пјесама, да је „Душан бурна рјека" почетак слушања уха и расплавила страсти преа цијела и преа мјера. Ово разлијеве дјечо, неумољиво дије обиљежје реализма стварању мојстовога лепоја. Удружно је бујност са дивношћу дјеца, поносно нам је своје да се воде не узнемирамо, прије са модрости и идеје заједнице увијено је „броју голу" — апотеозу дитирамба!

Душан, Душан бурна рјека,
Сјајна јунаа на да сјаја!
Де сјаја,
Мала сјаја,
Сад на вјеру, сада вјеше,
Сад на Јаше, сад на сјаше,
Сад при чаше, сад у воду —
Гледај Боже броју голу!
Голе браће нити се стиду,
Ниједа нема вјеђ сустава,
Пјуша, свиче,
Сетне прста,
На вјеђа, на прстеја,
Ова шта,
На на куја!
Ал' ти о' брате свијеа очи.

Дјеа нашта ако точи,
Када чаша тада срећа,
Дајде ову, то је сјаја,
Још и у ту вједа дјеца,
Мени треба јоште једна —
Браћо дјеа сјаја, сјаја!
Ја сам друга свјеа Бога.
Нал'а бочо сјаја сјаа
Чудна се сјаја Шаја,
И на шјеа Туре устиа',
А ова друга рука и' пустиа.
На тјеа на и тјеа
Кад нуа на објеа:
Ја у руки једној чашу
А у другој — опет чашу.
У устиа пјесму
И на браћа одјеа,
На вјеђа мајајеа
Нјеа вјеа'а чеђу вјеа,
Браћо нала одјеа, одјеа!
Нема доста то је ајеа,
И вјеђу бједу, једу,
И пјеа вјеа а бедру.

„Одјеа вјеа, ако вјеа туда"

Гласови мало по мало умукну у тој недјеји жалости сутони, сјени јунаа нестају са залјеђем трајима сунца. Чис је иза душа рједа говори само) себи.

(Свршиће се)

надлежностима Паше Андрија Јовићевић, учитељ. — 7) Српски народни обичаји у Срјему и српској Славонији. (Настављ. се.) — 8) Шјеме Вјешјим Исјешјата догађај. Написао Михаило Кр. Поповић Стругар. — 9) Свети Петар (Петар I.) Цјесмо, дјеа сјаћјешју попу Петру Ђуђићу, парох матарочком, од Р. М. Поповића. — IV. Дио: За народно благо: 10) Приповијетке, прибиљежио П. С. Кујеић. — 11) Народне пословице. (Сакупљене код Грчу Гору и Приморје) прибиљежио Илија Н. Златчанин. — 12) Јуначка народна пјесма, од В. Радојевића. — 13) Свјетовне пјесме, прибиљежио Илија Н. Златчанин. — 14) Листак. — 15) Опиеи и поруке. —

(Свечана сједница Српске Краљевске Академије.) Српска Краљевска Академија држала је 22 фебруара ове) годишњи свечани скуп, којем је прилином г. Стојан Бошњаковић, послана на ријечи пошему, говорио приступну бесједу о теми: „Државна идеја у Старој и новој Србији) Краљевини и погледом на ту идеју у других народа."

По свршеном читању годишњег извјештаја, г. предсједник дао је ријеч г. Стојану Бошњаковићу, најавивши му задатак на изабраној теми. Говор г. Бошњаковића почео се уводом, у којем је напомено, како само досјетна вела догађаја и трајна свијет о увјешном народном животу, с сјајотлим и срећним ако и с мрачним и кобним појавама народне историје, могу дати народном духу полета и снаге, да се окрене на трајутно вјечитости и да се кроз у вјечно вјечитости, то слободјући у величину и славу своју на протјеста, за народ свим снагом на дјјечјему народних добових рада и на спремању за сретније и свјетлије дане у будућности. Даље говорник је критичним погледом обиљежио историјски развој државне идеје, и како се је она у разних старијих и новијих народа јављала и развијала на разној основи, мањом или већом снагом, а према томе с мањим или већим успјехом. Нашјера је теми за даваше: како су се унутрашња моћ и благостање, па и сједња углед и утицај извјесних народа, развијали и утврђивали, у колико је у њих државна идеја била јаче развијена; а како је она идеја слабила и губила се, тако је увјетоваја сјајовала слабоје, и растројство, на посљетку и пропаст државе. Најзнанији примјер снаге и утицаја државне идеје показао је на историје старих Римљана и њихових организаторског духа. Овим приличним сомнатично је посјетила римска колонија у Дунаву и жена посједница, задала Краљевина Румуска. Даље развијена је државна идеја у Француској Краљевини и Њемачкој старој и новој царевини, у Инглеској и Русији, па и у наше словенско браћо Чеха и Пољака. Предјеђи на српску историју, говорник је обиљежио развитак и утицај државне идеје и врјеме Стефана Немање и Св. Саве, и даље под врјеме Милутином и царем Душаном, па и вјелику слабост послје цара Уроша и послје Косова. На наше новије историје истакнуте су најважније појаве, у којима је државна идеја јачала поносе и пријеђ у домаћајима у праву и другом установу на до прогласа независности и Краљевине.

Кад је г. Бошњаковић завршио свој говор, поздрављен је од свуда живим одобравањем.

(Добротвори срп. књижевне задруге.) За добротворе „Срп. књижевне задруге" изабрали су се уписати: са улогом од триста динара: г. Живан Живановић државни савјетник из Београда; са улогом од пет и педесет динара: госп. др. Валтазар Бошњак министар правде на Цетињу, Шпиро Смољанчић, Општина града Пожеревца. Општина града Сведерева, Срез Подгорски, округа Ваљевска, г. Марко Николић мајстор Пожарани, госп. др. Никола Ридановић адвокат у Загребу, г. Милан Костић адвокат у Београду, и г. Јоца Ђурчић Бијелац, трговац у Руми.

(Дар Петрог. Благота Словенског Друштва) стигао је: 1. За њену библиотеку, успомени Ободске Просјете: „Остромирова Евангелије 1056—1057 г. Фотолитографско издање Потомственог Почасног Грађанина Ивана Кирилловича Сахарова. С. Петерб. 1889 г., велики ів 4°, 294 листова, и величина оригинала, које се налази у литерат Публичној Библиотеци у Петрограду; са сликама Евангелиста у боји и са златом и са свим осталим уписима.

2. За библиотеку Цетињске Читаонице у Зетском Дому: Д. А. Розенберг — „Подробный Словарь русскихъ гримировщиковъ и портретистовъ." Једно издање без слика у 2 тома, ів 4°, 1887 стр. с додатцима, 878 стр. С. Петерб. 1889 г.; и другог издања са сликама унутра текста III и IV т. од стр. 1422—2307, и у додатцима, 847 стр. С. Петерб. 1888 и 89 г. Осталих књ. од истог аутора — „Николай Иванович Утенковъ." Спб 1884 ів 8°, 196; и издање Петрград. Слав. Друш. — „Славенскій Календарь" за 1891 г. прилином хиландогодишњице бјелисе манастира Петрградског Фотија са мноштвом историјских и статистичких података из шјеног Словенскога и са сликама прног дјела Краљевског Осмоглавника (1491 г.) Петрград. 1891. ів 4°, 168.

(Позорште.) На овој завјетњој у суботу је на другом пут Симинова позоришна дружина „Вила" представила Пошто је г. Петровић, који је играо улогу Милића, морао отпутовати на војничку дужност, морале су се неке споредне улоге измјенити; опет је комад био добро одигран. Што више, желјели бисмо, да су у неким моментима главније улоге одигране боље него прим пут. По свом дјетету, што се у публици могло опазити, не сјерујемо, да се опет неће завјетњати она тако прикладна и научна слика из живота наше полуурбане брдо. — У недјељу се пошло до представљања се „Вјешјем." Дјевојачка драма. — Обје ове вечери изводио је на представама присуствујте Ив. В. Господар са овдје присутнијема Књегињама, и Н. С. Краљ Петар Карађорђевић; и обје вечери сала је пуна била. — Ова чиста недјеља није била представа.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Шта треба имати на уму при муже стоке.

(с погледом на наше прилике)

(По „Тежаку")

Стоку треба у одређени приједе мјесту. Ако се стока не навуче на уобичајено приједе по мјесту да прегори, штетно је за здравље стоке, јер трпи болове од набијања мјеста и набијанутог вимена, особито на приједе бујне прехрамбене траве осјеа по овиђеу над је набијанијеа мјеста.

Друга је врлина посједна пустиња стоке да прегори та, што удари и трпи у мјеста. То се приједе осјети при сваком преоријеању стоке, — и ако се наше мути пусти стоки да прегори на се на то и навикне, онда се прави мјесечност коју би могли да имамо од стоке при уредном мужењу, поремети и може се покварити тек друге године (кад се стока други пут окоји) и то ако се строго буде пазио на уредност муже.

При мужењу треба стоку добри мјуштати јер се је опазило да у колико се боље стока мјуша у тоје се повећава мјечност у стоке, (поштто се друге и у њој мирни дучи мјеја у мјечним жлездама вимена. На добри мјуштање треба нарочито пазити онда, ако је тоје још слабе те по може да подоји сво мјеја у колико набрзо у вимо. Осим тога при бољем мјуштању боље се и мјеја добија јер многи дјеа који мјеше чине добро мјеја мјерјеје се мјуштају, (поштто стоје у дну жлезда) на вид се показно стока муже увијеа по неки дио свих двоје стоје у вимену.

Друго, на шта треба пазити при мужењу стоке то је, побољшање чистоте. У овом погледу лијеп је обичај у нас што се може видјети у кратуђевачком округу; а можда и на другом мјестима да је забрањено са сувом прикладом — метлицом — мјеа у тор — на мужу; него увијеа помоћу се воде у прикладни те се опере (времен пошто сасе вимена на их онда почну мјести.

Прашо само сасе може опрати и доста над стока бивајуће на воду или под на слином у сувати и на чистом пазити или што је то случај у дјетло и у опште лијепо приједе; но ако стока стоји у ко шарама ако што то мора и бити у зимо и у опште ружно и хладно приједе, на јом ако се не пристаје под стоку и на шара у опште не чисти довољно, онда је мужно добро опрати вимо врвима на онда мути.

Помужено мјеја не треба дуго остављати у кошари да стоји особито гдје се осјеа да јако дјеца отрина у нос од мокраће, јер мјеја врло брзо увлачи у себе сваојеаи задах ако га има у мјесту гдје се мјеја налази, и у свом задаку најчешће се може наћи влаги од разних бодљикама — које се вјетром или иначе другим начином преносе.

Да мјеја може да се усмрди а опет да не изгиба прогушено или на други који начин пред очима покварено и то најобичније ако се држе н. пр. у вјеном закуђавном подруму, то је у свјете познато е вар; и да тако мјеја може и стоји мјодити ако јој се да да пије, о томе нема сумње.

Судове у које се мјеја мути и мјеје се мјеја се употребљују, треба најприје од свега прати и чисто одржати.

Лијено поступање са стоком на приједе мужењу свакі пјаства планина треба да има на уму. Велика је непријеа при мужењу имати немирну и нервозну стоку која мјеја подиже и друге непријатне чини; а да она не буде тако стоја до самог домаћина.

Стока је немирна и чини пакости ако је гладна, болесна, ако јој је зима и друго јој нити недостаје, — но то су све улоге које свакі паметан домаћин треба доклонити да се дешавају под мотоне стоке на их неће ни бити. Али стока може имати и злу навику — нарав — која се не може лако и брзо одјелонити; јер стоји до тога ако је стока од малена очувана и потинута.

Код нас у неком мјесту још није ваљеа начин за се стоке (мјуша воја и водова) тимари, на уједа тога стоја је тугаљива и не пажљива да се сауда по тијелу за руком додирнути. Најобичнија посједница због чега јесте то, што су особито младе краве немирне и нервозу се лако мјести и подижу мјеја. Да ово не буде, треба телад још на малена упутомљавати тијесним поступањем и зато је најлакши начин при мужи. Кад се телад пустају под краве ради одојања и надојања, или кад се дуже од краве, тада су немирне, отимају се чис прије да сису доврабе или под краве да остану; у том случају не треба бити мајко на туђи телад, но колико је могуће треба бити благ, и увијек на један исти начин са њима управљати.

Напомнути стоку да дође тамо куда се набе краве је корисно, а то се може постићи ако се почне на то из малена навикавати, свагда под небијеа телад, јајца и др. треба их окмити са по мало трица и друге хране на ће се лако на то навикти.

Исто тако напомнути на малене стоку да јој се свагда у воду на пиће и на гдје приближити може, и том приликом, или у тору при мужи и у кошари сваког брана протимарити се руком по глави, леђима, по трбуху и ако имена — женску телад — врло је корисно, — а то није велики јамац, само треба имати мало воље и стрпљења на ће се стока одвикнути тугаљивости и плашње.

При мужењу колико је могуће да буде тишина боље је, а тако исти над једно исто лице (ако што је обичај у нас) или наше мах које се не мијењају муже стоку, боље тоје стоји, јер упознаје чељад.

Да стока познаје чељад која управља са њом да се навијести отуда, што се дешава да по неке врсте своје пашњаци мирно се да помуста дан другом лицу се не да; или по неки брав — нарочито код воље — не да се у воду ником непознатом ухватити.

(По чему се познаје добра кокошка за лежање јаја.) Добра кокошка треба да има велику — широку главу са великом и опуштеном гребеном; нарочито да има жив поглед, што је од свих то неће да лету јаја своје обратна слуга. Нека држе, да ово кокошке, које су високе на ногама, крупне у тијелу, леђу доста и добрих јаја, међутим величина и ширина главе много је сигурнија ако да ће кокошка да доже доста јаја.

Многи пријеђа жимнаци посјетилаца су, да ће од кокошке која се одликује својом продуктивношћу у кошењу јаја, мени посједници наслиједити ту особину, па ако и ти опште до данас нису дали по њиних повољних резултата.

(На какво земља рам најбоље успјева.) Мени се чини, да рам најбоље расте на земљама пјесковитим и шљуновитим. Ова забјуда потиче из туда, што понајчешће сиђу рам на тим земљама зато, што у сравњању са другим усјевима, добија се са тијем земаља највећи доходак од рама.

Међутим, пјесковите земље нијесу најбоље за тајање рама ако што се мисли. У Холандији је рам главно страни усјева и највише се сије; просјечним је доходак од сјетве са сјемена и мјанчи 25 сто литара рама, 3000 врама сјемена, са ијес

купи 18 хектолитара зрна и 2600 аграма сламе.

Раж роди добро и даје знаке сигурну жетву на њивама којих је оранице топла или песковита глина или мешана са хумусом. Даље, жите на раж не сијеју се раније орати од 15 септемтара, и земљиште треба да је поровито, и да пропушта влагу јер ако се њиве за раж плитко ораде и земљиште је непропустљиво, усјев преко зиме измрзне; ако је пак земља и најмање мљувреша, раж још рано с продљећа полетне.

(**Из Приштине.**) У извјештају срп. земљ. трговинске агенције у Солуну находимо сљедећи одјек из Приштине на глас о жељезници на Скадар и јадранско море: Послједњи гласови, који су и у ово крајеве досијали, о изградњи за скоро ријешењем питања о грађењу жељезничке пруге Фериховић-Приштин-Скадар, ранедрили су чело могућности становништву. С обзиром на трговину та би пруга имала непосредне користи за посебну околину, која је данашта као златна и богата житница. Сва производа са Косова упућена су сада искључиво содумској тргу, а данашња пруга Скопље-Митровица није учинила ништа друго, но само промјенила старе традиционалне трговачке везе Косова са Босном и Јадранским морем и сав промет обраћа на Солун. Ове везе, које се овим пројектом стављају у изглед, отвориће Косову нове велике тргове на Јадранском мору и његовим пристаништима.

(**Трговина.**) Ово су пијеце на шпијем пазарима:

Подгорица, 28 фебруара.

Волови сува од 120 ока 45 форр. — Краве овце и козје сува 5 форина — Уметни 1 ока 4 новчића. — Брашно уметнено 1 ока 1½ новч. — Пшеница 1 ока 6 новчића. — Овас 1 ока 5 новчића. — Раж 1 ока 5 новчића. — Јечам 1 ока 5 новчића. — Пасуљ 1 ока 8 н. — Кртоле 1 ока 2 новч. — Масло 1 ока 70 новч. — Сир 1 ока 27 н. — Сворум 1 ока 50 н. — Воска 1 ока 1. ф. и 20 новч. — Јабуке 1 ока 8 новчића.

Даниловград, 18 фебруара

Волови 26—55 ф. — Краве, 15—30 ф. — Овце брава 3—6 фор. — Козје брава 3—7 форр. — Свиње од 2—25 форр. — Уметни 1 ока и по 5 новч. — Пшеница 1 ока и по 8 новч. — Вуна 1 ока и по 60 новч. — Масло 1 ока и по 1 форр. — Сир 1 ока и по 40 новч. — Дуван 1 ока и по 50—60 новч. — Сворум 1 ока и по 60—70 н. — Кртоле 1 ока и по 2 новч. — Жеље бијело 1 ока и по 3 новч.

Пљевља, 20 фебруара.

Волови од 120 ока 50 форина. — Краве од 100 ока 30 форр. — Брава од 18 ока 5 ф. до 5 ф. и 50 новч. — Брава од 15 ока 4 форр. — Пшеница 1 ока 6—8½ новч. — Уметни 1 ока 4 новч. — Јечам 1 ока 5½ новчића. — Сурепица 1 ока 4 новч. — Вино литар 20 новч. — Ракија литар 45 новч.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 4 марта

(**С Двора.**) Његово Високочанство Господар од петка бави се на Цетињу.

(**Парастоси.**) У уторак је био парастос у дворској капели блаженопочившем Цару Александру II, као на дан његове смрти. Присуствовало је Његово Високочанство Господар са својијем великодостојанством. — Данас је био у манастирској цркви парастос блаженопочившој Кнегињи Зорки Карађорђевић, као на дан њезине смрти. Тужном приликом обреду присуствовали су: Њег. Високочанство Господар, Њихове Свјетлости Кнез Петар Карађорђевић са својом дјецом, Велика Војвоткиња Г-ђа Станка Маркова, и Кнегињице Јелена и Ана, дворска великодостојанства, и много грађанства.

(**Личне вијести.**) Ово недјеље дошао је на Цетиње гроф Харах са сином из Чешке, и имао је част да буде примљен од Његовог Високочанства у приватној аудијенци.

(**С границе.**) Опет крваве зарјанице! Једна чета Груда спустила се крадом у Зету, и ту на ријеци Цијевни новно убиј једнога мирнога чојека, који са својим послом код млина ба ваио. Рођаци тако мучки убијеног тај но скупе чету, да га освете. Груде, који су се тој освети надали, дочекају наше, и ту се заметне бој, у коме је с једне и с друге стране нијо мало но мртвијех и рањенијех. Власти с једне и с друге стране истражују ствар не тога приопћења.

(**Братски одзив.**) Новоустановљено друштво „Горског Вијенац" жаљ чило је, да пошље великошколској омладини у Биограду ријеч, којом се придружује пјесмоној одлуци, коју на ниже доносимо.

РАЗЛИЧИТО.

(**Дубље у петроградеског свеучилишта.**) Дана 20 фебруара прослављао је петроградски свеучилиште 75 годишњицу свог постанка. На тог су свеучилишта присуствовали високочасни чланови Академије, Мавушев, Петрушевски, Менделејев, Фаминцин, Никитенко, Чебушев, Суворинов, Милер, Стасулевић, Пипин, Семјонов, Благовјешченски, Мешчуткин, Тинтанов, Мартенс, Градовски, Лугабин, Фојницки, Семјонов, Минајев, Јанжулов и многи други.

(**Ломброзо и анархистима.**) Чувени турински професор Чезаре Ломброзо, објелоданио је у туринским листовима студију о анархистичком покрету. Ломброзо пише међу осталим: „Но може се увјерити анархисте с извјесним изузетцима, као што су н. пр. Елисе Рекли и овај Кропотки, или хвалисаји или будале, а често пута обоје. Убојице прошлих времена изазивају нам најотпорнији тип злочинчаних нарави, — а данашње анархисте истога су пола. Што се Ломброзо тиче, жестоко лице није имало врта злочинца. Тај човјек бијаше тостерија који није могао гледати у очи нерођеној особи или оваквој, у које су магнетске очи. Кад би то учинио, потрбала би га властва, из које су га тешком муком отјерали. То је управо карактеристика хистерије (хипнотична способност.) Покушај да се анархисте исправјене, не ће урадити при тичним успјехом, јер фанатизам и неурости ни но боље смрти, а жажда смрти још већма побуђује жилаво истомишљеника на једнаки дјела. Радикалније би средство било, да се анархисти изврше ругу, јер мучеништво велике масе поштује, а смјелости за руга. Међународни уговори и средства не ће помоћи, јер анархисте не припадају међународној задрузи, а смртна казна не доноси ријешења."

(**Вароши у Сибирији.**) У Русији приступило се једном културном раду од огромног домашаја, а то је градња транссибирске жељезнице до вјатанистичке границе и сибирске жељезнице до Великог Океана. Прву мисао о потчињењу Сибирије добио је цар Иван IV од позначног хетмана Козака 1583 године, а годину дана за тим дошле су позначном вођи Јермаку у помоћ војводе Семјон Волховској и Иван Грузин. Војвода Иван Мансуров основао је 1586 варош Об на ријеци Иртишу. Под царом Борисом Годуновим подигнуто је исходно варошица као Тјумен (1586.) Тобјолск, (1587.) Пелим (1592) Березов и Сургут (1593.) Тара (1594.) Нарим (1596), Верхотур је (1598), Мангазеја (1600.) Туринск (1601.) и Томск (1604.) Варош Тјумен је једно исторично мјесто; овамо је ту била столица осмањских сибирских и татарских хана Тајбуге, који су насељавали сагра дили његову варош Чингидин (1495). И Тобјолск је исторично мјесто, ту су била утврђења подигнута на заповјести Кучума а у циљу одбране и заштите од татарске експедиције, коју је предводио војвода Мамстуа. Варош Верхотурје подигнута је на развалинама старе варошице Нерикаурс, варош Березов на развалинама једне остјамоне, а варош Оугутуиск и Туринск на развалинама татарских резиденција Еки лахових. Становништво сибирских вароши јако је нарасло, а над азијске жељезнице почиње радити Сибирија ће моћи у сусрет великој будућности.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА."

БЕЧ, 26 фебруара. — Рајхсрат усвојио је пројект, који оваслађује владу да закључи трговинску конвенцију провизорну са Русијом.

БИОГРАД, 26 фебруара. — Између многих манифестација дојашности, упућених Краљу, наиђе се и она Ранка Тајсића.

ПЕТРОГРАД, 26 фебруара. — Цар и Царица, Престолонасљедник, и друга Велика Кнежева и Кнегиње присуствовали су прошле сриједа на бал у пемачком посланству.

БИОГРАД, 27 фебруара. — Сумњи се у Риму тражити уједињу код Пане, у намјери да Србија закључи с Ватиканом конвенцију на исти начин као Црна Гора.

БУКУРЕШТ, 26 фебруара. — Либерали су покушали да по јавном састанку изазову скандал. Матрати рани су два подпијефа комесара и рањени два грађанина, без помоћи другог инцидента. Предстоји мјере учинене.

БЕЧ, 1 марта. — Одговарајући на интерпелацију у рајхсрату, предсједник министарског савјета изјавио је глас. да су два корпуса војске мобилизирана против Србије, изјавивши, да Аустро-угарска нема ніјаких узрока да напушта политику добросјетну и дојадну према Србији.

БЕРЛИН, 1 марта. — Царица са свом дјецом кренула је пут Абазије.

ЛОНДОН, 1 марта. — Престони говор истиче односе мирне са свијема државама, и нада се пријатељском уређењу односа француско-енглеских у Африци, највјешћујући поједиње бродовља. Говор не спомиње питања питање између доње и горње куће односно хом-руле.

БЕРЛИН, 2 марта. — Рајхсрат усвојио је пјесан трговински уговор са Русијом без измјене.

ОВАЦИЈА, 2 марта. — Пресјело је Његовија Царица са дјецом. Све куће су исакићене заставама. Дочекана је великијем одушевљењем.

ВАШИНГТОН, 2 марта. — Државни тајник примио је депешу, да је револуција у Бразилу свијем свршена.

БИОГРАД, 2 марта. — Званично се дементира категорички глас, да је лист „Ред" дворски орган.

ЛОНДОН, 3 марта. — У доњој кући одбијена је адреса са допуном Лабушера (које радикала,) а примљено је по владином предлогу, која нарочито само захвалност на престолном говору.

МЕНТОН, 4 марта. — Франц Јосиф отпутовао је у Беч.

ПАРИЗ, 4 марта. — Преда је бомба у цркви Мадалене и убила је самог злочинца без никакве друге жртве.

ПЕТРОГРАД, 4 марта. — Листови симпатички говоре о примању руско-пемачког уговора у рајхстагу.

БЛАГОДАРНОСТ

Његово Високопреосвештенство Митрополит Г. Хаџи Сава Косановић — почасни члан народне читаонице у Нишићу, благоизволио је приложити 50 фор. у готовом новцу као прилоге овој читаоници.

Управа народне читаонице нарочито му овим јавну благодарност молећи Вишњега да овакви добротвори поживе дуго година на корист просвете и понос народа.

Нишић, 21 фебруара 1894.

Управа Читаонице Нишићке.

ОБЈАВА.

Позивају се трговци на лицитацију руја ријечке и приморске нахије, који желе лицитирати руј да дођу на Рјечку Цриојевића, гдје ће бити лицитација 18 априла, и 19 априла у 4 уре по подне биће свршена. Кауција се тражи у новцу или у добрима која се налазе у нашој држави у вриједности 200 наполеона. Који би трговац купио руј, плаћа сувише преко лицитације општинској трошкова 150 форина. По обичајном реду, држава даница, као свике године, спада на трговца по милијарима.

Од стране општинара ријечке и приморске нахије

Рјечка, 25 фебруара 1894.

Командир

(2—3) **Нико Кусовац.**

ОБЈАВА.

Кућа Петра Пешића, изнесена на продају 27 октобра прошле године, услед слабе пријаве купаца — још није продата.

За то се исти поново износи на јавну продају.

Ко би речену кућу желио купити, нека се пријави овој Управи до 9 априла ов. год., који ће се дана исти подписати понудоцу највише цијене.

Цетиње, 2 марта 1894.

Број 132.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

(1—2)

ОГЛАС.

По наредби Министарства Унутрашњих Дјела број 454 од 3 маја 1893, умножили смо постојећу колекцију приосорских бијега, ради сходнијег поштанског промета, са сљедећим вриједностима:

1	новчић	плаво-биједа	боја
20	„	прљаво мрка	„
30	„	мрко-загасита	„
50	„	плаво морска	„
1	форин	зелено-загасита	„
2	„	кармин загасит	„

Продаја нових бијега одпочиће од 1 марта 1894. Бијеге старе смије вриједнће и у будуће на кореспонденцију.

AVIS.

Par ordre du Ministère de l' Interieur N ro 454 de 3 mai 1893, nous avons multiplié la série des timbres poste pour la commodité du commerce postal, avec les valeurs suivantes:

1	novčić	bleupâle
20	„	rougebrun
30	„	brun-foncé
50	„	bleu-outremer
1	fl	vert-foncé
2	„	carmin-foncé.

La vente des nouveaux timbres commencera dès le 1 mars 1894. Les timbres de l'ancienne emission sont encore valables pour la correspondance.

Цетиње, 10 (22) фебруара 1894.

Број 143.

Управа Кн. Цр. Поште и Телеграфа

Шпиро Петровић.

ОГЛАСИ.

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les nouvelles pour la SAISON D'ÉTÉ, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie

PARIS

(2—3)

Кућу моју двоспатну надазећу се у граду поред пјаце у Нишићу, продајем на слободне руке; ко би желио исту купити нека се обрати подписатоме.

Нишић, 20 фебруара 1894.

(2—3) **Ристо Радић.**

Уредник Др. А. Томановић. Издавалац: Арм. Штампарија У кн. [illegible] штампарији.